

biskupa Safirima bez vrijednosti, pošto je on sam krivac velikih pogriješki. Zatim je sinod u svojoj sjednici izjavio, da nema ništa sebi predbacivati, a nakon toga je vlada proglasila sjednicu sinoda zaključenom.

Pošto je sinod tužbu prije spomenutih triju svećenika kao neosnovanu odbio a njih lišio službe, jer su primasa uvrijedili, obratili su se oni na patrijarhu carigradskog Joahima III., koji je daljnja instancija za sinod rumunjski; ali on do sada još ništa nije odgovorio.

Biskup Safirim je sada s obzirom na encikliku sinoda, u kojoj se na njega navaljuje, poslao list predsjedništvu sinoda, u kojem protestira protiv objeda iznesenih u enciklici i traži, da se sazove izvanredna skupština sinoda, u kojoj neka se njemu sudi, ali se toj njegovoj želji nije udovoljilo.

Kada je sinod imao opet držati svoje sjednice, bude opet pozvan i biskup Safirim na sjednice. Ali on je odgovorio pismeno, da ne će sudjelovati kod sjednica sinoda dok bude predsjedao primas Minorresco, koji je optužen zbog plagijata, nemorala i hereze i dok sinod radi objeda, što ih je protiv primasa iznio, ne povede istragu i postupak. Na svršetku dodaje, da će on sve odluke sinoda, koje će izdati pod predsjedništvom primasa, držati ništetnima i protukanonskima.

Na ovaj list Safirima nije se sinod ni obazro. Stoga je biskup romanski po drugi put protestirao, ali taj protest se u sinodu uopće nije ni pročitao. Isto je tako protestovao proti svojoj osudi svećenik Paunesco, pokazujuć, kako je njegova osuda protukanonska, jer je obavljena bez procesa i da nije on bio saslušan.

Konflikt se još nije svršio, a glavni mu je razlog, što se je politika uvela u crkvu. (Isp. Echos d' Orient 1910. str. 48—50., 183—184., 242—244.; 1911. str. 51—54.) E. L.

Historijat o „Angelus Domini“. Megju pobožnostima, kojima se štuje sv. Marija, zauzima jedno od najčasnijih mjesta „Angjeo Gospodnji“ (Angelus Domini). Svakako je zanimivo pitanje, kada i kako je uvedena ta pobožnost? Izvan svake je sumnje, da „Angelus Dni.“ nije sastavljen u jedan put, nego da se je razvijao, dok nije

sredinom 16. stoljeća došao do oblika, koji i danas još ima. Prije se je „Angelus Dni.“ zvao molitva za mir „pro pace“. U Njemačkoj n. pr. se je za zvonjenje na „Angjeo Gospodnji“ rabio izraz „pro pace schlagen“. „Angjeo Gospodnji“ uvijek se shvaćao kao molitva u čast Sinu božjemu, koji je tijelom postao i Mariji, majci njegovoj. U početku molio se „Angjeo Gospodnji“ samo na večer, kasnije u jutro, a napokon i o podne.

Prije se je držalo, da je večernji „Angelus Dni.“ uveden za pontifikata Urbana II. dakle u XI. stoljeću, na saboru u Clermontu u svrhu, da se od sv. Marije isprosi zaštita za križare. Ali to ne stoji, jer isprave, koje o tom govore nastale su pet stoljeća iza dobe Urbana II. Mnogo je veći broj bio onih, koji su nastojali dokazati, da „Angelus Dni.“ potiče od pape Grgura IX. Još i danas to mnijenje zastupaju Bridget, engl. redemptorist i bolandiste. I taj nazor ne će biti ispravan, jer kronista Genebrard, koji to spominje, pripada 16. vijeku, a kronika, koja je nastala nekoliko stoljeća prije njega i na koju se on poziva, o tom ništa ne spominje.

Prvu dosta sigurnu vijest o „Angelus Dni.“, na koji se zvonilo na večer, nalazimo u odlukama franjevačkog generalnog kapitula u Pizi pod generalatom sv. Bonaventure g. 1263. Tamo se je odlučilo, da Franjevci imadu u svojim propovijedima nagovarati puk, da moli „Pozdrav angeoski“, na znak zvona, koji će se dati iza kompletora. Možda je sv. Bonaventura izdao tu odluku pod uplivom bl. Benedikta Singardi-a. Njegov savremeni biograf kaže za Singardi-a „instituit fratribus suis antiphonam, quae cantatur post completorium: Angelus locutus est Mariae...“ Kasniji su generalni i provincijalni kapituli tu odluku ponovno potvrdili (god. 1269., 1295.) i odlučili „In primis quod pulsetur in locis singulis de sero campana, ter paulatim, ad honorem Virginis gloriosae, et tunc fratres omnes genuflectant et dicant ter Ave Maria gratia plena.“

Prva službena intervencija sv. Stolicu u prilog ove molitve, na koju se na večer zvonilo, potječe od Ivana XXII. god. 1318. Deset godina iza toga (g. 1327.) naložio je isti papa, da se taj običaj ima uvesti i u Rimu.

Ova odluka Ivana XXII. imala je za posljedicu, da se „Angelus Dni.“ brzo i na daleko proširio.

Vrijeme, kada se je zvonilo na „pozdrav angjeoski“ nije bilo stalno odregjeno. Tako se je u Engleskoj zvonilo na „Angelus“ u šest sati po podne, a u Parizu se je zvonilo sredinom petnaestoga stoljeća u 9 sati na večer.

Najstarija vijest o „Angelus Dni.“, na koji se u jutro zvonilo, potječe od god. 1317. Zanimiv je dokument, koji se nalazi u „Liber de laudibus Papiae“ od god. 1330. — Tamo stoji „Praeter cotidianum illud signum quod fit in sero ad salutandam Virginem gloriosam, institutum est aliud nuper in mane fieri paulo post signum aurorae ad eandem salutationem reiterandam, sicut in locis plurimis observatur . . .“ A sredinom XV. stoljeća je jutarnji „Angelus Dni.“ postao običajan u cijeloj Evropi.

„Pozdrav Gospodnji“, na koji se je zvonjelo o podne, čini se, da je ponajprije uveden u Franceskoj, kako to svjedoči jedan dokument od g. 1460. Već se je i prije zvonjelo o podne, ali u spomen muke Kristove ili na molitvu protiv Turaka. Iz ovoga se je zvonjenja razvio „Angelus Dni.“ o podne koncem XV. stoljeća. Najkasnije se je „Angelus Dni.“ o podne razvio kod Nijemaca i to s razloga, što su im protestanti predbacivali idololatriju spram sv. Marije. Tamo je bio poznat „Angelus Dni.“ na koji se je zvonilo samo u jutro i na večer. Tako blaž. Petar Canisije govori samo o jutarnjem i večernjem „Pozdravu Gospodnjem“, a isto tako i mnogi drugi.

Tek za pontifikata Benedikta XIII. (1724.—1730.) bio je „Angjeo Gospodnji“ na koji se je zvonilo u jutro, o podne i na večer, raširen po čitavom kršć. svijetu i to pod jednom jedinstvenom formulom, koja je bila ista kao i današnja.

Isprvine pa do sredine XIV. stoljeća molitva „Angjeo Gospodnji“ sastajala se je iz triju „Zdravo Marijo“, a nekoji su običavali po jedan, dva i tri očenaša dodati. Kasnije su nastale razne formule molitve „Angjeo Gospodnji“. Tako jednu imademo u „Hortulus animae“. Najstariji dokument, u kojem je zadržana formula današnjeg „Angelus Dni.“ nalazi se u jednom katekizmu, koji je štam-

pan u Veneciji 1560. Benedikt XIII., za kojega je definitivno uvedena današnja formula „Angelus Dni.“ u svom breve-u „Iniunctae Nobis“ dao je 100 dana oprost za svaki put, kad se recituje „Angelus Dni.“ Benedikt XIV. potvrdio je god. 1742. ovaj oprost i naredio, da se „Angelus Dni.“ na nedjelje, počam od prvih vespera — dakle od subote na večer moli stojeći. Zatim je odredio, da se „Angelus Dni.“ u uskršno doba zamijeni s „Regina coeli“. (Isp. Scuola Cattolica 1911. str. 172—190.) E. L.

Katolička crkva u Rusiji. Zadnjih pet godina pristupilo je oko 250.000 ruskih državljana, a među njima dosta ruskih svećenika, u katol. crkvu. Mnogi između njih pripadaju ruskoj narodnosti. Za ove se izdaje u Petrogradu ruski kat. mjesečnik nabožno-poučnog sadržaja, „Věra i Žiznj“, koji imade preko 4000 pretplatnika. Pošto država u Rusiji nije dozvolila katoličku hierarhiju istočnoga obreda, stoga su gotovo svi katol. Rusi pristupili k latinskom obredu. Ali propovijedi, litanije, pjesme i t. d. su u ruskom jeziku. U Petrogradu i u Moskvi gradit će se nove crkve za katolike ruske narodnosti — u tu se svrhu sada sabiraju dobrovoljni prinosi.

Katol. Rusi rado bi zadržali istočni obred i ruska će to vlada morati dozvoliti, jer će inače biti sama kriva, ako će se ruski katolici otugljivati od ruske narodnosti i ruskog narodnog značaja.

U Rimu boravi priličan broj ruskih katolika istočnog obreda. Lani su za nje priredili crkvu sv. Lovrinca (San Lorenzo ai Monti). Na ikonostasu se nalaze slike Rusima najmilijih svetaca, kao razne slike bl. Djevice Marije, sv. Vladimira, sv. Ćirila i Metoda, sv. Teodozija i t. d. Crkva je bila predana Rusima na porubu 13. studenoga 1910., na dan, kad istočna Crkva slavi uspomenu sv. Ivana Zlatoustoga. Svake se prve nedjelje u mjesecu obdržava služba božja u staroslovenskom jeziku za sjedinjenje istočne sa zapadnom Crkvom. (Isp. Voditelj, 1911. str. 74—75.)

E. L.

Debata iz psihologije religija. (Religionspsychologie). Nedavno izišlo je izvješće internacionalnoga psihološkog kongresa, koji se je obdržavao